

egentlige teknologiske nyskabelser, der bragte computeren udover forsøgsstadiet, men det voldsomme militære behov for regnekraft og den deraf følgende næsten ubegrænsede finansiering af udviklingsomkostninger, mens de civile behov stadig rettede sig mod hulkortmaskinernes sorterings- og additionsoperationer.

Begge skrifter er støttet af Statens Humanistiske Forskningsråd og Aarhus Universitets Forskningsfond. For antologiens vedkommende føler man lyst til at rejse det spørgsmål, om nogen overhovedet har gennemlæst manuskriptet, inden støtten bevilgedes?

Poul Thestrup

MARGIT MOGENSEN: Eventyrets tid. Danmarks deltagelse i verdensudstillingerne 1851-1900. Landbohistorisk Selskab 1993, ekspedition Dansk Landbrugsmuseum, Gl. Estrup, 8963 Auning. 420 s. ill., engl. resumé, kr. 288,-.

Bogens titel er et citat fra H. C. Andersen, der efter et besøg på verdensudstillingen i Paris i 1867 skrev, at vor tid er eventyrets tid. De store udstillinger rundt om i Europa og i Amerika i sidste halvdel af forrige århundrede, har, også set med vor tid øjne, et fantastisk skær over sig. De var i datidens øjne lige så utrolige som verdensudstillingen i Sevilla var for vort nutidige blik i 1992.

Margit Mogensen har ganske nøgternt arbejdet sig igennem de store begebenheder. London 1951, Paris 1855, London 1862, Paris 1867, Wien 1873, Philadelphia 1876, Paris 1878, Paris 1889, Chicago 1893 og Paris år 1900. Hver udstilling har fået sin gennemgang bygget op efter samme mønster, baggrunden, de danske overvejelser både fra officielt hold og i Industriforeningen angående deltagelse eller ej, forberedelser, deltagelse, præmiering, afvikling og eftervurdering af indsatsen. Verdensudstillingerne omfattede både industri, håndværk, landbrug etc., og hver udstilling havde endvidere en kunstafdeling. Det er især denne sidste side af udstillingerne, der har forfatterens bevågenhed, og de kunstneriske forberedelser, overvejelser om hvad og hvem der skulle med, samt den opmærksomhed netop dette danske bidrag affødte, er den røde tråd bogen igennem. Det er et emne, der ikke tidligere har vakt den store kunsthistoriske interesse, og bogen er herved et vigtigt bidrag til forståelsen af den datidige officielle danske kunstinteresse og -politik.

Det er et imponerende stort materiale, der danner baggrund for fremstillingen. Der er i udstrakt grad benyttet centrale kilder såsom Indenrigsministeriets l. kontor, Det Reiersenske Fond og Industriforeningens arkiv i Erhvervarkivet. Men derudover er der gået langt videre i brug af materiale fra bl.a. Udenrigsministeriet, diverse gesandtskaber rundt om i verden, Kultusministeriet og flere privatarkiver. Endvidere er der udarbejdet en imponerende litteraturliste, som enhver, der beskæftiger sig med dette emne, ikke kan undgå at få både reelle oplysninger og inspiration fra.

Det er måske en bog, der let bliver overset, fordi emnet ved sin »eventyrlighed« kunne anses som lidt for perifert i den traditionelle historieforskning. Men enhver, der dyrker industri-, håndværks- og branchehistorie, kommer ikke uden

om disse store udstillingers betydning. Man havde her lejlighed til at præsentere sig i et internationalt forum, man kunne blive inspireret af udlandets nyheder, og man kunne vise det danske flag. I tilknytning til mange af udstillingerne blev der fra forskellig side sat penge af til rejsestipendier, så de direkte interesserede havde mulighed for at overvære begivenhederne. Alle disse aspekter – og flere til – er taget med i denne bog, som fortjener at blive brugt og læst.

Dorthe Falcon Møller

Helsingborgs Historia VII:1 Befolkning, Förvaltning, Kommunal Service 1863-1970; VII:2 Industri, Försörjning, Folk rörelser 1863-1970. Redaktion: Anna Christina Ulfsparré. Helsingborg Kommun 1992.

Det er et ganske imponerende bogværk og byhistorie Helsingborg kommune efterhånden har fået skabt. Udgivelsen påbegyndtes allerede i 1911, og er senest suppleret med endnu to vægtige bind på henholdsvis 527 og 619 sider. Rækken omfatter således nu 13 bind.

Der er tale om gedigen historieskrivning behørigt dokumenteret med note- og kildehenvisninger, tabeller og grafer samt illustrationer. Bindene er tematisk opbygget ud fra en erkendelse af, at Helsingborgs historie i perioden 1860-1970 har været præget af særlige forhold og tildragelser, som har været tidstypiske og afgørende for byens udvikling. Den militærstrategiske beliggenhed gjorde således en tid Helsingborg til fæstningsby. Den transportstrategiske beliggenhed resulterede i, at byen efterhånden blev et vigtigt transportknudepunkt, hvor havnen blev en vigtig del af Helsingborgs næringsliv og i byens udvikling og forvandling fra agrar købstad til en moderne service- og industriby. I takt med denne forvandling er også borgernes levevilkår blevet markant forandret med en rivende hast.

At beskrive den kolossale udvikling som Helsingborg har undergået i de sidste godt og vel 100 år i kun tre om end voluminøse bind, hvoraf de to første er udsendt, rækker selvfølgelig ikke, og står for så vidt i skærende kontrast til den historiske behandling og omfang af de foregående tidsperioder, som omfatter ialt 11 bind. Redaktionen er helt på det rene med den åbenbare svaghed og begrænsning, der ligger heri, ikke mindst fordi visse historiske forhold og aspekter nødvendigvis blot har kunnet antydes eller helt måttet udelades. Det har været en temmelig bunden opgave. Man har fået stillet en ramme til disposition, og har på bedste vis søgt at udfylde denne, og det må siges at være gjort ganske udmærket.

Bogværket som helhed præges af en vis diskontinuitet på grund af dets lange tilblivelseshistorie kendetegnet af skiftende historiesyn. Men læserne af Helsingborgs historie bliver bibragt megen ny og interessant viden på særdeles kvalificeret niveau, uden det på nogen måde gøres gældende, at der er tale om en fuldstændig og endegyldig analyse.

En byhistorie kan skrives og formidles på mange måder. I Helsingborgs tilfælde har man valgt at se byen som en del af en større sammenhæng – byens